

Очаква ли първопроходецът материална помощ и от къде ще дойде тя? Логично е основната материална подкрепа да бъде очаквана от **семейството**. Получените резултати в табл.25 за *ИЛ-първопроходци*, всъщност преповтарят резултатите от табл.19 за очакваната морална подкрепа. Това съвпада и с мнението на ИЛ от близкото обкръжение (табл.69). Отново излизат стойностите 0,06 за мъжете и 0,05 при жените, които категорично отговарят с *Не*. Макар и малък, този дял показва, че сред ромите има и такива, които в името на израстването си като специалисти от нов вид, в името на успешното преминаване от традицията към модерността, в името на собственото си развитие и благополучие, са готови да се борят дори и без да очакват материална подкрепа от семействата си.

От табл.26 става ясно, че основната част *ИЛ-първопроходци* не са очаквали материална подкрепа **от близкото си обкръжение**. С *Да* са отговорили само мъже, което е още едно доказателство, че мъжете при ромите имат по-привилегировано място сред близкото си обкръжение в сравнение с жените и това подхранва частичните очаквания за материална помощ. Още по-категорично се отрича получаването на материална подкрепа от близкото обкръжение (табл.70), по-малък дял са с избора *Да* (нито една жена). Тези резултати показват, че очакваната подкрепа от близките хора за първопроходеца е преди всичко морална.

Очакваната материална подкрепа от **училището**, видна от табл.27, пак е в полза на мъжете. Твърде е възможно училищните власти да са под влияние на родителските предпочитания към децата, съобразно техния пол. За доказване на тази теза обаче са необходими допълнителни изследвания. С отговорите си в табл.29 и табл.30 ИЛ са дали слаба оценка за реалната материална подкрепа, с която са очаквали да се ангажират **държавните институции** към тези роми, които тръгват по пътя на изграждането си като нови за ромската общност вид специалисти.

Дали очакванията на първопроходците за подкрепа са се реализирали? За основната част от тях **семейството** (табл.31) е оправдало очакванията. Резултатите са напълно адекватни със стойностите, които *ИЛ-първопроходци* са заявили като очаквана морална и материална подкрепа, съответно в табл.19 и табл.25. Това съвпада и с мнението на *ИЛ от близкото обкръжение* (табл.69). Все пак прави впечатление, че статистическите стойности, отразяващи получената реална помощ спрямо жените (табл.31) са по-високи от очакваните, заявени в табл. 19 и табл.25. Тези резултати говорят за висока и добре балансирана степен на родителска отговорност по пол, когато става въпрос за достъп до по-високите етажи на образователната система. Данните недвусмислено говорят за узряване и еманципиране на ромската родителска общност в тази насока. Би било добре да се направят допълнителни изследвания, чрез които не само да се провери истинността на получените резултати, но и да се потърсят причините за това.

От табл.32 става видно, че средните стойности на очакваната морална и материална подкрепа от **близкото обкръжение** на анкетираните първопроходци, изразена в табл.20 и табл.26, са като цяло приблизително равни на стойностите, изразяващи реалната получена подкрепа. Това означава, че *ИЛ-първопроходци* са имали много добра предварителна представа до колко могат да разчитат на моралната и материална помощ на близкото си обкръжение. Още по-категорично се отрича получаването на материална подкрепа от *ИЛ от близкото обкръжение* (табл.70), т.е. получената подкрепа от близките хора за първопроходеца е преди всичко морална.

Половината *ИЛ-първопроходци* от двата пола не са получили очакваната помощ